

Нехайківський навчально - виховний комплекс
«загальноосвітня школа I-III ст. – дошкільний навчальний заклад»
Драбівської районної ради
Черкаської області

Урок мужності
**«І.Н. Степаненко -
відважний Сокіл неба»**

Підготувала керівник гуртка «Патріот»
Яременко Надія Олексіївна

Тема. І.Н. Степаненко - відважний Сокіл неба.

Мета. Поглибити знання учнів з історії Великої Вітчизняної війни, познайомити їх з героїчними сторінками життя та подвигів уславленого земляка, двічі Героя Радянського Союзу Івана Никифоровича Степаненка; виховувати в підростаючого покоління любов та вдячність до старших поколінь, які відстояли мир на землі; формувати в дітей почуття гідності, доброти, милосердя.

Обладнання. Портрет І.Н. Степаненка, хліб-сіль на вишитому рушнику, квіти, грамзапис пісень „Священная война“, „День Победы“, „Мати ходить на курган“, мелодія „Вічна пам'ять“.

Епіграф

Ми чоло доземно схилимо
Перед рицарем-бійцем.
Над священними могилами
Клятву вірності складемо.

М. Рильський

Хід виховної години

Учитель.

Швидко, мов весняні струмки, збігають роки, квітнуть дерева, половіють жита, приходять у світ нові люди. Але не старіє, не зникає пам'ять полум'яних воєнних літ. Вона живе у спогадах бійця і в суворому монументі як свідок грізних років і переможних боїв. І пам'ять цю надійно оберігає народ, передаючи, як святиню, у спадщину поколінням.

Більше ніж півстоліття відділяє нас від тих буремних років Великої Вітчизняної війни. Для історії це небагато, а для людини - це майже все життя. Та відірвімося на мить від своїх буденних клопотів і суєти, згадаймо тих, хто навічно залишився молодим, визволяючи Батьківщину від німецько-фашистських загарбників. Згадаймо тих, хто пройшов крізь бої, лихо, голод і холод, хто вижив у цій смертельній війні. Згадаймо нашого односельчанина, славного Сокола, генерала - майора авіації, заслуженого військового льотчика Радянського Союзу, двічі Героя Радянського Союзу Івана Никифоровича Степаненка.

(На фоні пісні „Священная война“ звучать слова)

Учень.

Це на світанку сталося колись.

Стривожений, із муками і жалем
Світ стрепенувся, кров'ю вмить заливсь,
Неначе розпанаханий кинджалом.

Учениця.

Війна назустріч молодому дню
Із гуркотом, із брязкотом котилась,
Лавиною металу і вогню
На нашу землю й долю навалилась.

Учень.

Тремтять гармати, б'є на сполох дзвін.
Залізні круки вилітають з хмари.
Горить Україна з чотирьох сторін
І на чужинців просить з неба кари.

Учениця.

Синів, дочок благає: - Захистіть!
Страждає в муках Україна мила.
І піднімається з глибин століть
Непоборима, нездоланна сила.

Учень.

Ми не забудемо того лиховісного дня 22 червня 1941 року, коли
німецько-фашистські загарбники підступно, без оголошення війни
увірвалися в наш мирний дім. Запалали міста і села. Почалася Велика
Вітчизняна війна.

Учень.

Послухайте, а нас могло не бути!
Ви уявіть: немає нас і все!
І дні стоять у колосках, і в руті,
Дніпро у море плескіт хвиль несе.

Учениця.

Ні, ні не плескіт, - бо який же плескіт,
Коли людей у ярма запрягли.
І там, де предки споконвік жили,
Концтабори і плаців чорні плеса.

Учень.

А он дитя, схилилось над струмком.
Ну, ким би воно стало, аби сталось,
Щоб свастика над світом піднімалась
Розпластаним на вітрі павуком!

(Заходить солдат з речовим мішком)

Солдат.

День 9 Травня 1945 року знає весь світ. Ми йшли до тебе, Перемого,
довгих чотири роки. Тихо! Як тихо стало на землі! Лише співають
солов'ї, до світла тягнеться крізь руїни трава! Швидше додому!
Прощайте ті, хто не дожив до Перемоги! Ми пам'ятатимемо вас.

Учень.

Не кажіть: була війна давно, -
Ніби вчора все було, учора...
Влізла у наш дім руда потвора,
По-зłodійськи вибивши вікно.

Учениця.

Насунулася нелюдів навала,
Виплодків ворожості і зла.
Нівечила, нищила, вбивала,
Вішала, калічила й пекла.

Учень.

Поки сонце ясне і горіє,
Поки нам життя дає воно,
Біль наш вічний, він не постаріє.
Не кажіть: була війна давно.

Учитель.

З кожним днем усе менше залишається свідків тих буремних років -
учасників Великої Вітчизняної війни. Серед шанованої в нашій країні
плеяди Героїв Радянського Союзу - 139 уродженців міст і сіл Черкащини.
Ми пишаємося, що на нашій Драбівській землі народилися і стали відомими
на всю країну дев'ять Героїв Радянського Союзу. Це:

Гнучий Пантелеймон Панасович,
Жагала Віктор Маркович,
Загородський Михайло Пилипович,
Ластовський Максим Онуфрійович,
Романюк Василь Григорович,
Куниця Семен Андрійович,
Солопенко Тимофій Іванович,
Удод Іван Михайлович.

А уславленому льотчику-винищувачу І.Н.Степаненку, на рахунку якого
33 особисто збитих ворожих літаки та 8 у групових боях, звання Героя
Радянського Союзу присвоєно двічі.

Учениця.

Краю мій! Мої Нехайки милі!
Привітна рідна сторона!

Дала Героя Батьківщині,
Козацький рід наш зберегла.

Твою історію ми любимо,
Вивчаєм, бережемо її,
В серцях своїх ми не забудемо
Просторе небо голубе.

Учень.

Іван Никифорович Степаненко народився 13 квітня 1920 року в селі Нехайки Ковалівського району Полтавської області. В сім'ї бідних селян Никифора Денисовича і Парасковії Дмитрівни Іван був восьмою дитиною. У 1928 році пішов до першого класу Нехайківської семирічки. У школі навчався добре, був дисциплінованим учнем.

Голодним, босоногим було дитинство, але... і щасливим. Особливо тоді, коли відступала холоднеча.

„Найприємнішим для мого покоління було проїхатись на коні, скупати його у ставку в тихе надвечір'я, потім податися в нічне пастухування, де казка, перемішуючись з бувальщиною, до світання відганяла, здавалось, найсолодші сни", - мрійливо згадував Іван Никифорович.

Учениця.

Мабуть, саме тоді зародилась у нього мрія стати льотчиком. Ось як про це він пише у книзі „Полум'яне небо": Все частіше в небі над Нехайками ми чули гудіння літаків. Хто із нас, сільських хлопчаків, не мріяв тоді зблизька роздивитись це чудо! Вперше справжній літак я побачив у 1931 році. Ми з хлопцями пасли корів біля дороги. Раптом у небі почули якісь звуки.

Гудіння посилювалось, і ось майже над самими дахами хат з'явилося щось велике, з довгим хвостом і широкими крилами. Всі ми побігли разом назустріч машині і зовсім близько побачили крила, мотор, пілота, який на секунду висунув голову із кабіни. Після крутого розвороту сталевий птах зник так же швидко, як і з'явився, залишивши після себе довгі спогади.

- Залізо, а літає! - з захопленням думав я про літак. — А який же сильний той чоловік, що піднімає його в небо! І так захотілося подивитись на рідне село з висоти, з-під хмар, звідки видно все навкруги, до самого Дніпра, і навіть до Києва.

Учень. - У школі ми з товаришем вирішили зробити модель літака.

Читали газети, журнали, відшукуючи потрібний матеріал. Склеїли модель із планок і картону, пофарбували чорнилом. Для нас це було чудо, хоча вигляд у моделі був незграбний. Вчителі підхвалювали нас, але говорили, щоб не забували про навчання.

- Щоб літати на справжньому літаку, потрібно вчитися тільки на „відмінно“, - говорила нам класний керівник Наталія Іванівна Яременко. І ми старалися добре вчитися. Підбадьорені успіхом, ми змайстрували цілу ескадрилью. Два літаки повісили в класі, а решту зберігали у мене і в товариша.

Учениця.

Голодомор 1933 року забрав життя в батька, матері, брата і трьох сестер. Найстарший Іван поїхав у Дніпродзержинськ.

- Влаштуєсь на заводі, можливо, допоможу і вам, - сказав на прощання. Залишився найменший Іван зі старшою сестрою Варварою.

- Серед нас, сільських хлопчаків, Ваня після смерті батьків був найбільш бідним, ходив у латаних-перелатаних штаних. Але як він марив літаками!- згадував ровесник Максим Козир.

Учень.

Закінчивши семирічку, Іван Никифорович пішов працювати в колгосп. Та мрія стати льотчиком ніколи не залишала його. „Осідлати птаха з металевими крилами, злетіти вище хмар - хіба може бути щось прекрасніше цього?! З тих пір що б я не робив, про що б не думав, усе підкорялося одній меті - стати льотчиком,“ - згадував Іван Никифорович.

Учениця.

Але шлях до мети у сільського юнака ще був далеким. Восени 1938 року старший брат таки забрав молодшого в місто. Спочатку працював слюсарем на Дніпродзержинському вагоноремонтному заводі, а потім став учльотом міського аероклубу. Здібний і жадібний до знань, він навчався тільки на „відмінно“. Як одного з кращих учнів його посилають на навчання в Качинську військову школу пілотів. Випускні екзаменати в цій школі він здав тоді, коли в небі з'явилися німецькі літаки.

Учень.

Ні, війна, ти була їм не мати,

Ти їм мачуха люта була.

Чорним смерчем увірвалась, проклята,

І спалила всю юність до тла.

Учениця.

З червня 1941 року Іван Никифорович Степаненко – учасник Великої Вітчизняної війни. Перше бойове хрещення його відбулося 12 серпня 1942р. в районі Єльця – Воронежа. Брав участь у повітряних

боях на Південному, Брянському, Воронежському, Волзькому, Північно-Кавказькому, Першому і Другому Прибалтійському фронтах, пройшовши шлях від сержанта до командира винищувальної авіаційної ескадрильї у званні майора. Відмінно підготовлений, він робив вильоти у найскладніших умовах, доставав командуванню цінні відомості про райони зосередження частин ворога.

Учень.

Іван Никифорович Степаненко здійснював бойові вильоти на літаку Як-17, на якому була зображена пантера, що женеться за Гебельсом, і стріла, яка показує, що він (Гебельс) знайде смерть на землі. Радянські і німецькі льотчики розуміли це по-різному. Коли Степаненка бачили радянські льотчики, то з радістю передавали один одному: "В небі винищувач "Молния". А коли його бачили німецькі льотчики, то в паніці чулось: "У небі чорна пантера".

Учениця.

За роки Великої Вітчизняної війни І.Н.Степаненко здійснив 414 бойових вильотів, брав участь у 120 повітряних боях. Збив 33 ворожих літаки особисто та 8 у групових боях. За мужність і героїзм, проявлені в боях за свободу і незалежність нашої Батьківщини, І.Н.Степаненку Указом Президії Верховної Ради СРСР від 13 квітня 1944 року було присвоєно звання Героя Радянського Союзу.

18 серпня 1945 року за нові подвиги він нагороджений другою медаллю "Золота Зірка".

Учень. По закінченню війни Іван Никифорович продовжує службу в армії.

1949 рік – закінчив Військову академію ім. М.В.Фрунзе.

1957 рік – закінчив Військову академію Генерального штабу Збройних Сил СРСР.

Працює на відповідальних командних посадах у Військово – Повітряних Силах СРСР.

1966 рік – Степаненку І.Н. присвоєно почесне звання "Заслужений військовий льотчик СРСР".

З 1976 року він – генерал-майор авіації запасу. Автор книги "Полум'яне небо".

За свої подвиги І.Н.Степаненко нагороджений орденом Леніна, орденами Червоного Прапора (1942, 1944 роки), орденом Олександра Невського, орденом Великої Вітчизняної війни I-го ступеня (1945), орденом Великої Вітчизняної війни II-го ступеня (1943), орденами Червоної Зірки (1942, 1943), орденом "За службу Батьківщині в Повітряно-Військових Силах СРСР" III-го ступеня, медалями.

Учениця.

Ви йшли у бій за те, щоб до останку
Перемогти ненависних катів,
Щоб світ увесь у мирному світанку
Під променями сонця золотів.

Учень.

Ох, скільки битв одгриміло довкола
У навіжений, божевільний час!
Та чорна кривда правди не зборола,
І не піддався світ пітьмі, не згас!

Учениця.

Нехай добром нам стеляться дороги,
Нехай життя нам більше втіхи дасть.
Та знаймо, що за радість Перемоги
Заплачено мільйонами нещасть.

(Звучить пісня «День Перемоги»)

Учениця.

Ми, молоде покоління XXI століття, пишаємося своїм
ушавленим Соколом - першим генералом села. Саме за його
прикладом понад 20 земляків стали авіаторами. У центрі села,
поміж струнких берізок та вічнозелених ялин, височить бюст Івана
Никифоровича Степаненка, а неподалік установлено бойовий
винищувач на честь земляків - авіаторів. Учні нашої школи
сумлінно доглядають за цими пам'ятними місцями. А в дні
урочистих подій покладають живі квіти у знак вдячності та любові
до тих, хто відстояв наше майбутнє.

Учень.

Ми пам'ятаєм, хто в лиху добу
В броні важкій віддав останні сили.

Ми зараз квіти і терпку журбу
Приносим на засмучені могили.
(Звучить пісня «Мати ходить на курган»)

Учениця.

Багато на нашій землі обелісків,
Укарбовані в них золоті імена.
Вклонися , людино, їм низько-низько,
Це пам'ять, яку залишила війна.

Учитель.

Багато зробив Іван Никифорович для рідних Нехайок. Він бував частим гостем під час свят, розповідав молодому поколінню про свої подвиги, виховуючи їх справжніми патріотами. А ще допоміг нам побудувати сучасну школу, Будинок культури, торговий центр, дитячу дошкільну установу. За його сприяння одна з перших пролягла до Нехайок дорога з твердим покриттям. Книга спогадів Івана Никифоровича „Полум'яне небо" навчає молоде покоління бути розумними, сміливими, мужніми, наполегливо йти до заповітної мети.

На превеликий жаль, Івана Никифоровича вже немає серед нас. 31 травня 2007 року перестало битися його серце. Та вдячні нехайківці завжди будуть шанувати пам'ять про славетного Героя- земляка.
(Звучить мелодія „ Вічна пам'ять")

Учениця.

Життя торжествує в новім поколінні,
Та болі минулі - довіку нетлінні.
З граніту волає грізно і люто:
„Ніхто не забутий, ніщо не забуто!"

Учитель.

Пливуть літа, як дим у безвість хмуру,
І двічі жить на світі не дано.
Дивіться ж, діти, не споганьте здуру
Обпалене війною знамено.
Живіть собі без кривди, без тривоги,
Свободою втішайтесь, як орли.
Та честь дідів не затопчіть під ноги,
Щоб ваші діти вас не прокляли.

Нарешті демобілізація в грудні 1945 р., радісна зустріч у рідному селі, родині. Адже саме в цей незабутній 1941 рік дружина подарувала йому ще одну донечку, Раїсу. Раїса Максимівна разом з своєю родиною, присутня на нашому заході. Шановна Раїса Максимівна, познайомте буди ласка нас з цими молодими і красивими людьми. Ким вони доводяться Максиму Онуфрійовичу? І якщо можна, коротенько, ваші спогади про батька.

Щиро дякуємо вам за цікаву зустріч, прийміть будь ласка від нас квіти і пісню.

(пісня „Калина”)

На нашому заході присутні запрошені гості: голова селищної ради Донець А.Г., голова ради ветеранів Косенко В.П. давайте надамо їм слово.

Після війни Максим Онуфрійович працював на різних посадах багато сил і енергії віддавав боротьбі за піднесення культури рідного села за підвищення добробуту трудящих, за досягнення високих показників у колгоспному виробництві. Де б не працював Максим Онуфрійович він завжди чесно виконував свій обов'язок. Так сільська рада села Михайлівни за час його керівництва не одноразово нагороджувалася похвальними грамотами та перехідними прапорами за сумлінну роботу.

Перед виходом на заслужений відпочинок Максим Онуфрійович працював диспетчером Драбівського колгосбуду. Сьогодні на нашому заході присутній представник від цієї організації, давайте надамо йому слово.

Максим Онуфрійович був частим гостем і в нашій школі. Зустрічався з учнями, розповідав про свій бойовий шлях, про подвиг друзів однополчан. Ім'я Максима Онуфрійовича Ластовського Героя Радянського Союзу назавжди збережеться у нашій пам'яті.

Право віднести квіти до могили надається кращим учням школи.

Куда б ни шел, ни ехал ты,
Но здесь остановись,
Могиле этой дорогой всем сердцем поклонись.
Кто б ни был ты: рыбак, шахтер, ученый иль пастух
Навек запомни, здесь лежит твой самый лучший друг.
И для тебя, и для меня, он сделал все что смог
Себя в бою не пожалел а Родину сберег.

Наша зустріч підійшла до кінця, дякуємо всім хто був присутній на цьому заході, присвяченому 100-річчю від дня народження Героя Радянського Союзу, нашого земляка, Максима Онуфрійовича Ластовського. Всього вам доброго, до нових зустрічей у стінах нашої школи.